

Det er vigtigt at starte dialogen med borgerne tidligt

Professor Eva Sørensen fra RUC vil gerne have os væk fra borgerinddragelsen – men kun for at tænke over, hvordan borgerne kan samskabe fremtidens udviklingsprojekter med politikere og embedsmænd. For det er i samskabelsen, at de bedste løsninger opstår.

Der findes med garanti en enkelt eller to, som har prøvet at stå på et borgermøde og ønsket sig et helt andet sted hen, end lige præcis midt i et lokale fyldt med utilfredse og skeptiske borgere, der har mere end almindeligt svært ved at se visionerne i det fremlagte projekt. For ganske ofte har borgermøderne det med at udvikle sig til konfrontation – og det er der ganske gode grunde til, siger professor Eva Sørensen fra RUC, der har speciale i offentlig administration, styring og forvaltning:

”Det er selve formen, den er gal med eller måske rettere den måde, vi anvender formen på.”

”Vi har en lang dansk tradition for at afholde borgermøder, og det giver da også rigtig god mening at præsentere sine forandringsprojekter for offentligheden. Men det kommer bare ofte til at foregå på den måde, at man placerer politikere og planlæggere på et podium, hvor de præsenterer deres tanker for et publikum – borgerne. Og det skaber let en situation, som bliver

negativ for begge parter trods alle de gode intentioner”, siger hun.

Stil spørgsmål i stedet for at komme med svar

Det primære problem er, at borgermøderne tit ligger alt for sent i processen, til at man kan bruge det input, der måtte komme fra borgerne, til noget reelt. Selvom der måtte dukke gode idéer op på mødet, er man ofte så langt i processen, at det vil være et alt for stort bespænd at gentænke hele pakken og lave projektet om. Der er allerede indgået aftaler og en vrimmel af politiske kompromisser.

”Det er vigtigt at starte dialogen med borgerne tidligt. Det kan sagtens være i form af et borgermøde, for det særlige ved netop borgermødet er jo, at der er en åben dør. Man inviterer måske nogle specifikke interessentgrupper, men ellers kan alle bare møde op. Det er et vigtigt princip, men det skal bare ske så tidligt, at politikere og embedsmænd får borgernes input med fra starten. Når

Eva Sørensen,
RUC

borgermøderne ligger tidligt er det vigtigt at stille spørgsmål til borgerne i stedet for at give dem et svar. Det er et problem for processen, hvis man så at sige starter dialogen med borgerne med at præsentere dem for den færdige løsning”, siger Eva Sørensen.

Hun underbygger sin pointe med et par eksempler fra Amager: ”Da metroen skulle placeres på Amager, blev borgerne først hørt, da projektet var planlagt og linjen placeret. Det gav stor modstand og mange problemer.”

”Men da man besluttede at omlægge Amagerbrogade, angreb man det lige modsat”, siger hun og fortsætter: ”Man havde et ønske om at lede trafikken væk og skabe en gade, der minder mere om Vesterbrogade eller Nørrebrogade. Det er et projekt med store indbyggede konflikter: De erhvervsdrivende kan frygte for deres omsætning, mens beboerne måske er glade for mindre trafikstøj osv. Så kommunen valgte at inddrage alle interessenter tidligt i forløbet – også virksomhedernes leverandører, så man kan tage hensyn til deres behov. Det gav et helt andet klima i problemløsningen, hvor der var meget mindre modstand og med plads til innovative, nye løsninger.”

Nye roller til alle implicerede

Eva Sørensen vil i virkeligheden gerne væk fra ordet inddragelse og i stedet tale om samskabelse: ”Fordi det betyder, at man faktisk tager borgernes input, holdninger og idéer alvorligt,

Eva Sørensens 5 råd til det gode borgermøde

- Tidlig inddragelse: Mobiliser borgerne så tidligt i processen som muligt.
- Start med missionen med spørgsmålet: Hvad er det vi vil? Stil så spørgsmål frem for at give svar.
- Få alle relevante og berørte med i processen – lav en interessentanalyse og arbejd hårdt for at få kontakt med de vigtige grupper.
- Tilpas samskabelsesmetoden til målgruppen. Du kan ikke mobilisere alle målgrupper med de samme redskaber.
- Hold løbende kontakt med lokalområdernes beboere. Det er den eneste måde, du holder fast i fornemmelsen af, hvad der egentlig rører sig.

Fornyelse af Amagerbrogade. Professor Eva Sørensen fremhæver fornyelsen af Amagerbrogade som et godt eksempel på samskabelse frem for inddragelse. Kommunen inddrog alle interessenter tidligt i processen.

tillægger dem vægt og værdi – i stedet for, lidt firkantet udtryk, blot at sørge for, at der bliver sat flueben ud for kravet om at høre borgerne.”

”Vi skal lave forandringerne sammen. Hvordan kan man fx forestille sig at skabe en god Amagerbrogade, hvis ikke vi inddrager dem, som bor der? Der er tre forskellige ekspertiser på det her område: Planlæggerne, som har faglighed og viden. Politikerne, som har deres mandat til at rammesætte og beslutte forandringerne. Og Borgerne, med deres hverdags erfaring og lokalkendskab. Alle tre ekspertiser er nødvendige for at skabe gode projekter, og derfor er det eksperternes og politikernes ansvar at få mobiliseret borgernes viden, ressourcer og engagement”, understreger Eva Sørensen. Det stiller krav. For både politikere og embedsværket, der skal spille en anden rolle end hidtil. Planlæggernes ekspertise kommer pludselig til debat. For hvis man vil inddrage borgerne og have et reelt input fra dem i problemløsningen, så har de brug for forklaringer.

”Som planlægger skal du være vidensformidler. Og du skal kunne designe og styre processer med mange involverede. Hvordan tilrettelægger du en produktiv og konstruktiv proces, så du favner politikere og borgerne – både dem, der er positivt stemt, brokkehovederne og dem, som

gemmer sig lidt? Det handler bl.a. om at kombinere borgermøder med andre samskabelsesarenaer. Opgaven består i at identificere relevante og berørte borgere og sørge for, at de kommer med i processen, så deres input kommer med, og de får ejerskab til resultatet. Det kan være ved at få dem med på de tidlige borgermøder, gennem målrettede workshops eller fokusgruppeinterview. Så bliver de medskabere og ikke modstandere senere i forløbet,” forklarer Eva Sørensen.

”Hvis vi betragter det i et lidt større perspektiv, så er det i virkeligheden en stor force ved vores samfund: Vores komparative fordel frem for kineserne er jo ikke, at vi arbejder hårdere eller mere end dem. Eller at vores unge læser flere timer og lægger mere energi i deres uddannelse.”

”Vores fordel er, at vi har borgere med en stor demokratisk træning, stor selvtillid, høj uddannelse, evne til at samarbejde og en passende skepsis over for autoriteter. Hvis vi skal klare os i et konkurrencestatsperspektiv, skal vi mobilisere den kraft, der er i befolkningen. Manglen på autoritetstro er voldsomt irriterende på det afsluttende borgermøde – men det er en kæmpegevinst, hvis borgerne skal være medskabende i starten af processen,” slutter hun.

Tilpas dine metoder efter målgruppen

Hvordan får man borgerne op af sofaen og ind i det medskabende rum? Ifølge Eva Sørensen handler det om at møde borgerne i deres virkelighed. Fx kan de ældre mænd som en gruppe betragtes som vanskelige at mobilisere, så her foreslår hun at lade dem selv afholde en slags miniworkshop: Sponsorér en middag eller en omgang kaffe med brød og lad en af de ældre selv invitere venner og bekendte hjem, hvor de diskuterer et helt konkret spørgsmål, som kommunen har brug for input til.

Et andet eksempel er kommunen, der udstyrede en gruppe udviklingshæmmede med kameraer for efterfølgende at se på, hvad de havde fotograferet. Der var mange billeder af blomster og planter. Dermed fandt man frem til, at en større gruppe gerne ville arbejde med gartneri. Det åbnede op for, at man kunne skabe byrum, der passer til denne gruppes behov.